

Nr 213.

Ankom till riksdagens kansli den 18 juni 1946 kl. 12 m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition
angående bestridande av vissa hyreskostnader.*

(1:a avd.)

I propositionen nr 146 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 1 mars 1946, föreslagit riksdagen medgiva, att för gäldandet av i berörda statsrådsprotokoll avsedda hyreskostnader må tagas i anspråk det å riksstaten för budgetåret 1945/46 uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

I skrivelse den 16 december 1943 underställde flygförvaltningen Kungl. Maj:ts prövning frågan om godkännande av ett mellan flygförvaltningen å ena och Ronneby stads drätselkammare å andra sidan under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande slutet avtal, dagtecknat den 14 september och den 14 oktober 1943, rörande stadens medverkan vid anskaffandet av bostäder för personalen vid den flygflottilj — Blekinge flygflottilj — som skulle förläggas till Bredåkra invid Ronneby. Ifrågavarande avtal innehöll i huvudsak följande. Staden iklädde sig garanti för att tillhopa 189 lägenheter skulle finnas tillgängliga vid angivna tidpunkter för tillgodoseende av bostadsbehovet för personalen vid Blekinge flygflottilj. Därjämte förband sig staden att, om behov av ytterligare bostäder för personalen uppkomme, medverka till fyllande av detta behov. Därest nybyggnad krävdes för bostadsbehovets fyllande, skulle nybyggnaderna uppföras i enlighet med av statens byggnadslånebyrå i samråd med flygförvaltningen lämnade anvisningar och betinga de hyror byrån prövade skäliga med hänsyn till gällande bestämmelser om tertiär- och tillägsslån. Under förutsättning att lägenheterna vore färdigställda å vissa angivna tider garanterade flygförvaltningen, att fastighetsägarna under en tid av sex år, räknat från vissa angivna tillträdesdagar, skulle erhålla de hyresbelopp som faststälts för lägenheterna. Flygförvaltningen hemställde — under framhållande att stor bostadsbrist rådde såväl i det intill flottiljområdet belägna Kallinge samhälle som inom Ronneby stad och att därför för flottiljens personal erforderliga nybyggnader måste uppföras — att Kungl. Maj:t måtte godkänna avtalet.

I avgivet yttrande framhöll försvarets bostadsanskaffningsnämnd, att antalet lägenheter, som enligt avtalet skulle anskaffas av staden, i huvudsak överensstämde med det bostadsbehov, som nämnden i annat sammanhang beräknat erforderligt men som förutsatts skola fyllas genom bostadsproduk-

tion i annan ordning än genom statens försorg. På given anledning anförde flygförvaltningen i förnyat yttrande, att någon risk icke syntes föreligga, att de till uppförande ifrågasatta lägenheterna skulle komma att stå outhyrda under den period, hyresgarantien omfattade. Härefter underställdes frågan om godkännande av avtalet riksdagens prövning i propositionen 1944:77.

Vid anmälan av nämnda proposition anförde dåvarande departementschefen, att han i och för sig icke funnit tillfredsställande, att statsverket iklädde sig en hyresgaranti av det i avtalet angivna innehållet. Då å andra sidan statsverket ernådde obestriddliga fördelar genom avtalet, i det att bostadsbehovet för den del av personalen, för vilken bostäder icke behövde beredas i omedelbar anslutning till flottiljområdet, därigenom kunde tillgodoses utan att statsmakterna direkt engagerade sig för bostadsbyggande, och då någon risk att lägenheterna skulle komma att stå outhyrda eller uthyras till andra än flygvapnets personal icke syntes föreligga, förklarade sig föredragande departementschefen icke vilja motsätta sig, att avtal slötes i överensstämmelse med flygförvaltningens förslag. Därvid förutsattes emellertid, att ämbetsverket sökte tillse, att lägenheterna disponerades på sådant sätt, att statsverket icke åsamkades hyreskostnader.

Riksdagen (skrivelse nr 54) fann mot avtalet icke kunna riktas annan erinran än att bestämmelsen om hyresgarantien syntes mindre tillfredsställande. Då emellertid en ändring därutinnan icke syntes vara att påräkna och statsverket genom avtalet ernådde vissa fördelar, fann sig riksdagen böra godkänna avtalet.

Sedan på given anledning från flygförvaltningen inhämtats, dels att representanter för vederbörande kommunala organ i Ronneby stad förklarat hinder icke föreligga för ämbetsverket att, därest ifrågavarande lägenheter icke bleve uthyrda till befattningshavare vid flottiljen, av fastighetsägarna förhyra ifrågakommande lägenheter för att i sin tur uthyra dessa i allmänna marknaden, dels ock att staden vore villig att i dylikt fall medverka vid utväljande av hyresgäster och i övrigt biträda vid lägenheternas uthyrande, fann Kungl. Maj:t genom beslut den 3 mars 1944 gott godkänna avtalet.

I skrivelse den 13 februari 1946 har *flygförvaltningen* meddelat, att Ronneby stad hos ämbetsverket framställt anspråk på ersättning för hyror m. m. för lägenheter, som färdigstälts i enlighet med avtalet men som icke kunnat uthyras. Flygförvaltningen, som — utan att taga definitiv ställning till riktigheten av det av staden fordrade beloppet i och för sig — intill den 13 februari 1946 av omhänderhavande medel till staden à conto utbetalat 33 100 kronor och som förklarat sig ämna upptaga förhandlingar med staden rörande storleken av det belopp som staden enligt avtalet kunde anses berättigad erhålla, har hemställt, att Kungl. Maj:t måtte ställa för kostnadernas bestridande erforderligt belopp till förfogande.

För egen del har *departementschefen* anfört följande.

I enlighet med 1942 års försvarsbeslut förordnade Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1942, att en ny flygflottilj — Blekinge flygflottilj — skulle uppsättas och förläggas till Bredåkra invid Ronneby. Sedan av flygförvaltningen verkställda undersökningar rörande möjligheterna att bereda bostäder

i orten för den vid flottiljen anställda personalen givit vid handen, att stor bostadsbrist rådde såväl i det intill flottiljområdet belägna Kallinge samhälle som inom Ronneby stad, ansåg ämbetsverket nödvändigt vidtaga åtgärder för bostadsbehovets tillgodoseende. Med hänsyn till de av riksdagen godkända riktlinjerna för bostadsanskaffning för försvarets personal — vilka i huvudsak innebära, att bostadsbehovet främst bör tillgodoses genom kommunal eller enskild byggnadsverksamhet och att endast för det fall att svårigheter härför möta staten bör mera direkt engagera sig i bostadsbyggande — inledde flygförvaltningen förhandlingar bland annat med Ronneby stad i syfte att erhålla kommunal medverkan vid uppförandet av erforderliga bostäder. Förhandlingarna resulterade i det i det föregående berörda avtalet.

Enligt detta avtal har staden utfäst sig att medverka till byggande av tillhoppa 189 lägenheter. Enligt vad jag under hand inhämtat har flertalet av dessa lägenheter färdigställt; hyresgaranti inträder emellertid för vissa lägenheter först vid en senare tidpunkt.

Vid tidpunkten för avtalets godkännande uttalades, att någon risk icke syntes föreligga, att lägenheterna skulle komma att stå outhyrda. Emellertid har bostadsrådet i Ronneby utvecklats i sådan riktning, att tillgången på lägenheter blivit större än efterfrågan. En del av de av kronan garanterade lägenheterna stå därför outhyrda. I medio av december 1945 var detta fallet med 19 lägenheter.

Av föreliggande utredning framgår, att en livlig enskild bostadsbyggnadsverksamhet i staden mot förmodan kommit igång. Jämsides med den genom stadens försorg igångsatta bebyggelsen har sålunda på privat initiativ färdigställt ett ej obetydligt antal lägenheter. Mot slutet av år 1945 voro 32 av sistnämnda lägenheter förhyrda av personal ur flygflottiljen.

En bidragande orsak till att en del av personalen föredragit att hyra dessa senare lägenheter torde vara, att hyrorna för de civila lägenheterna ansetts gynnsammare än de statsgaranterade lägenheternas. Då detta med hänsyn till avtalets bestämmelser rörande hyressättningen för de statsgaranterade lägenheterna syntes egendomligt, har jag under hand anmodat statens byggnadslånebyrå att i samråd med flygförvaltningen föranstalta om en undersökning härutinnan. Enligt vad jag erfarit har därvid framkommit, att en viss skillnad föreligger i fråga om det utöver grundhyran utgående bränsletillägget — det s. k. kristillägget. Detta tillägg, som icke bestämmas av byggnadslånebyrån, synes för de statsgaranterade lägenheterna vara relativt sett högre än för de civila. Frågan om kristilläggets storlek torde emellertid för närvarande vara föremål för prövning av vederbörlig hyresnämnd. Vidare har statens hyresråd genom utslag den 20 februari 1946 meddelat beslut om sänkning av grundhyran för vissa av ifrågakomna lägenheter.

Här må framhållas, att det icke synes böra ifrågakomma att ålägga personalen att förhyra de statsgaranterade lägenheterna; en hyressättning enligt för tjänstebostäder nu tillämpade normer torde för övrigt giva lägre hyror än de som tillämpas på öppna marknaden. Det vill därför synas som om den enda framkomliga vägen är att söka verka för att flottiljens personal i större utsträckning använder sig av de statsgaranterade lägenheterna. Det förtjänar framhållas, att uthyrningen redan nu bedrives under ledning av flottiljehjefen och att denna verksamhet även avser uthyrning till icke-militär personal. Om — vilket förefaller sannolikt — kristilläggen för bränsle reduceras, torde de statsgaranterade lägenheterna kunna bättre hävda sig i konkurrensen med övriga lägenheter.

Enligt vad jag inhämtat har vid behandling av ansökningar om byggnadstillstånd för bostadsbyggnader i Ronneby med omnejd den föreliggande situationen ägnats vederbörlig uppmärksamhet.

Av vad nu anförts torde framgå, att åtgärder vidtagits för att i fortsättningen i möjligaste mån begränsa statsverkets utgifter på grund av den lämnade hyresgarantien. Det är emellertid att förvänta, att vissa kostnader för den närmaste framtiden komma att uppstå på grund av det ingångna avtalet. Storleken av dessa är det uppenbarligen omöjligt att för närvarande bedöma. Icke heller är det, såsom också flygförvaltningen framhållit, möjligt att nu precisera det belopp som kronan har att till staden utgiva såsom ersättning för hittills outhyrda lägenheter. Kronans skyldighet att svara för här avsedda kostnader är emellertid i princip fastställd genom avtalet. Det har vid sådant förhållande synts mig lämpligt, att ärendet redan nu anmäles för riksdagen och att i samband därmed utverkas riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att, lämpligen genom anlitan av anslaget till oförutsedda utgifter, gälda på grund av hyresgarantien ofrånkomliga, på innevarande budgetår belöpande kostnader.

Utskottet.

Enligt det mellan flygförvaltningen och Ronneby stads drätselkammare år 1944 träffade avtalet rörande stadens medverkan vid anskaffandet av bostäder för personalen vid Blekinge flygflottilj iklädde sig staden garanti för att tillhopa 189 lägenheter skulle finnas tillgängliga för tillgodoseende av bostadsbehovet för nämnda personal. Å andra sidan garanterade flygförvaltningen, att fastighetsägarna under en tid av sex år, räknat från vissa angivna tillträdesdagar, skulle erhålla de hyresbelopp, som fastställts för lägenheterna.

Såsom av den föreliggande propositionen framgår har bostadsläget i Ronneby utvecklat sig i sådan riktning, att tillgången på lägenheter blivit större än efterfrågan, vilket haft till följd att en del av de av kronan garanterade lägenheterna stå outhyrda. Utskottet, som finner det ur ekonomisk synpunkt betänkligt, att så skall behöva vara fallet, har icke något att erinra mot att de på innevarande budgetår belöpande ofrånkomliga utgifterna på grund av den lämnade hyresgarantien må gäldas av förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Enligt vad utskottet inhämtat pågå för närvarande förhandlingar mellan flygförvaltningen och Ronneby stad om slopande av förenämnda avtal eventuellt mot erläggande från statens sida av viss engångsersättning. Utskottet vill med anledning härav föreslå, att, därest överenskommelse i ämnet kan träffas, Kungl. Maj:t bemyndigas att för bestridande jämväl av härigenom eventuellt uppkommande kostnader anlita förenämnda förslagsanslag.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att för gäldandet av i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 1 mars 1946 och av utskottet avsedda kostnader må tagas i anspråk det å riksstaten för budgetåret 1945/46 uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Stockholm den 18 juni 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 212.